

אונקלוס

פט במדבר ה בהעלתך

ה' א וידבר יהוה אל משה לאמר: ב דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני

רש"י

לקט בהיר

(א) מאמר זה הוא מדברי רבותינו וכוונתו לזכרה במנוחה ובמדרש רבה, ועליהם אין להקשות, כי כל דבריהם דברי קבלה ורוח הקודש, גם על פי רוב הראו דבריהם מונח בכחובים, ולפעמים נמלה ברמז כל דהו, ואין קושיא, אך רבינו שידוע דרכו ליישר וליישב פשט הכתוב הנה מוקשה הוא מראשו לסופו, וכדפוס הראשון של רש"י נשמט כל המאמר ואינו, וכן נכתבו יד העתיקים, וכן נראה שכמה מגדולי המפרשים לא היתה לפניהם גירסא זו ברש"י, אך הרמב"ן ז"ל מביאו בשם רש"י והקשה עליו קושיות עמומות ומסיק שכאשר חלשה דעתו של אהרן על שלא עלה בדעתו להיות גם הוא משותף בנדבת לב של חנוכה המונח רמז לו הכחוב בסמיכות הפרשיות שמוכן ועומד לו חנוכה אחרת בבית שני שהיתה על ידי בניו השמונאים לחנך את בית המקדש ולהדליק נרות חנוכה לדור דורות ואפילו בימי הגלות, ע"כ מוכן דבריו ז"ל, ומקום הניחו לי לומר עוד דבר בזה על פי פשוט, כי דבר ידוע הוא שהכל הולך אחר היסוד, ודבר אשר יסדו אותו קדושים וטהורים והתחילו בו והמשיכו לו קדושה, נקל הוא אח"כ להמשיך קדושתו, כי כל התחלות קשות, וזה ענין החינוך שחנכו גדולי ונשיאי ישראל את המשכן, ועל זה דוה לב אהרן, שהגם שנבחר לעבוד עבודת הקודש החמידי אבל עד כדי כך לא היה ראוי לחנך ולסד את הקדושה, לזה ריאה הקב"ה אותו

אור החיים

(א) ב. דבר וגו' ואמרת. לריך לדעת למה כפל לומר דבר ואמרת, גם במלות שונות. ויתבאר על פי דבריהם ז"ל (תנחומא) וזה לשונם למה נסמכה פרשת מנורה לפרשת נשיאים, לפי שראה אהרן חנוכה נשיאים חלשה דעתו שלא היה עמם בחנוכה לא הוא ולא שבעו אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות ערב וצוקר וכו' עד כאן. הנה דבריהם ז"ל לריבין ביאור, מה נחמה זו עושה לחלישות דעתו של אהרן על חנוכה הנשיאים שלא היה בכלל הלא אין מעשה המנורה מקביל לחנוכה, גם למה לא הניח דעתו בכל הקרבנות שהוא מקריב, תמידו, ומוספין, והקטורת, גם בהקרבן החנוכה עלמה של כל הנשיאים) הרי הוא המקריב, ולמה לא ריאהו אלא במנורה,

אור בהיר

(א) שהיא עבודה חמידית ולא חנוכה. (ב) פי' קרבנות שהנשיאים הביאו הלא אהרן היה זורק דמם וכו'. (ג) פי' בשלמא אם לא היו קבועים בה לומר שכל יום כשבונה אותו יבנה באופן שפי כל נר יהיה פונה למערבי, ואין שייכות לזו זה נשעת עשיית המנורה, משא"כ אם קבועים אין שייך לזו לכל יום, הלא דוקא בשעת עשיית המנורה. ולדעתי אפשר לישב שיטת רז"ל, שכמו שהיה אפשר

משלהם שאר (וערב) (הנהי) כחוב* צדו שתחא שלהב ועוד דרשו ר היתה לפניו ומטיב (את ה שניו נוסחאות - ב) הפעולה אשר ו לא ימשוך ידו ו אל הפתילה וכו נר תמיד די לר להדליק, א"כ ל ג"כ להעלות נו שאינו צווי כלל (ג"א: ד) לזה הביא דרוש פועל יוצא לאח סולם שיש בה דחמיד, אכן ה

לכפס ולהורח הנרות. (ד) מגולים, ומה ג

אח אור בני המנורה יאירו שבע הנרות חובה באצט גימי ח"ו דזאלם בצב

לקט בהיר

רש"י

במנורה אשר קדושת עבודתו עליון וגבוה מכל העבודות והוא היה המייסדו והמחנכו והעובד המיוחד (בד"א: ב) ר"ל אינו דבר זר לומר על ההדלקה עליה, לפי שטבע האש לעלות למעלה, והגם שמעצמו הוא כן, מכל מקום הכהן הוא הגורם לעלות, שבלא הדלקתו אין שם אש על הפתילה ואין מה שיעלה, א"כ שיך לומר בהעלותך (רא"ם): ג) לא יחא ליה לרבינו כמה שפירש כבר, שסוף כל סוף יומר שיך לומר בהדליקך, שזאת היא הפעולה אשר הכהן עושה, משא"כ העליה נעשה מעצמה אחר הפעולה, לזה אמר שדרך אגב מודיענו הכתוב הלכה שהכהן לא ימשוך ידו מן הפתילה מיד אחר שהדליקו, אלא ימתין עד שהשלהבת כבר עולה, פי' ואין לריך לסייע כגון להטות השמן אל הפתילה וכדומה, וא"כ הרי הוא כאילו הוא עושה פעולת העליה בידו (רא"ם), ובפ' תלואה על פסוק (כ"ו) להעלות נר תמיד די לרבינו לפרש מדליק עד שמהא שלהבת עולה מאליה, לפי ששם הוא לשון זיוו שאמר הכתוב ליקח שמן זית כדי להדליק, א"כ לו יהיה שלא שיך לומר עליה די לתרך שבהכרח לומר כן משום ההלכה, ובפ' אמור (כ"ד ב') שאמר הכתוב ג"כ להעלות נר תמיד ולא פירש רבינו כלום, משום ששם הוא עיקר הווי ודי כמה שכבר פירשו בפ' תלואה, משא"כ כאן שאינו זיוו כלל אלא אמר שכשמדליק תעשה כה וכה, הוטרך לפרש ולומר ששיך לשון עליה שאל"כ לא היה אומר בהעלותך (ג"א: ד) אחר כל זאת שאמרנו יש קצת דחקות בלשון עליה, ובפרט אחר שכבר השמיענו הכתוב הלכה זו ב' פעמים, לזה הביא דרוש זה, ובדרך זה לבד לא די, חוץ ממה שאין זה פשוטו, שלפי זה היל"ל בעלותך פועל עומד לא בהעלותך שהוא פועל יונא לאחרים (מ"ל): ה) אין זה אומר שלא היה זה אלא מדריגה אחת, כי חיבת מעלה ענינה כאן ופירושה כמו קולם שיש בה כמה מדריגות (הגם שכל מדריגה לעצמה נקראת גם כן מעלה), והיה זה ג' מדריגות כדאיחא במשנה דתמיד, אכן היחה לפני המנורה ובה ג' מעלות שעליה כהן עומד ומטיב את הנרות עכ"ל, וכן מה שאמר רבינו "ומטיב"

משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות (בקר וערב) (תנ"ח - במ"ה): **בהעלתך**, על שם שהלהב עולה כתוב* בהדלקתן לשון עליה שריך להדליק עד שחאה שלהבת עולה מאליה (ת"כ אמור - שנה כ"ה), ועוד דרשו רבותינו (בספרי - תמיד ל"ג) מכאן שמעלה היחה לפני המנורה שעליה הכהן (עולה) עומד ומטיב (את הנרות): אל מול פני המנורה. אל מול

שינוי נוסחאות * ת"כ - כתב

אור החיים

לאהרן, כי אהרן היה מתאנח על חנוכת המזבח והשיבו הקב"ה חיך שלך וכו' פירוש מעשה המנורה שמוריד הנרות ומניחן באוהל ומקנחם וחוזר וזונה אותם מחדש ומדליקה הרי הוא כל יום כעושה מעשה חדש שמחך הוא המנורה בכל הדלקה והדלקה, ואומרו מדליק ומטיב ערב ובוקר ולא מלינו הדלקה אלא בערב, הרי אמרו במסכת תמיד (פ"ג מ"ט) כי נר מערבי לריך להיות דולק יומם ולילה, ובחזרת כהנים אמרו וזה לשונם להעלות נר נר מערבי דולק חדיר מלאו שכבה מדשנו ומדליקו ממצבה העולה עד כאן. הרי שיטתה להדלקה והטבה לילה ויום, וגמלא שמחך בכל יום המנורה והם לא חנכו אלא פעם אחת המצבת,

מלקחיה ואת מחותחיה ואת כל כלי שמנה, הרי זה מראה באלבצט שאין הנרות קבועים, שאם לא כן הרי הנרות בכלל המנורה הם ולא היה לריך (לפורטס"), אלא ודאי שאינם קבועים ולזה הוטרך לפרטם כמלקחיה וכמחותחיה שהם צפני עלמם. שוב ראיתי כזה בדברי הימים (ב' ד') ואת המנורות ונרותיהם, הרי זה מגיד כי בזכרון מנורות לא יכללו נרותיהם, וגם ראיתי לרש"י ז"ל שם שכחב וזה לשונו להוילא מלב המפרשים נרות היו עשויים מגופה של מנורה ואדוקים בה שהרי כתוב מנורות ונרותיהם וכו' עד כאן יעוין שם דבריו באורך, הא למדת שפשטיות הכתובים יגידו כי לא קביעי נרות. וכפ"ז נשכיל כוונת השוצת ה'

אור בהיר

לכפסם ולהורידם למטה, כמו כן היה אפשר לעקם פיוחיהם ללד אחר, וע"ז מזהירו הכתוב שלא יעשה כן בשעת העלות הנרות. (ד) כמו שאינו פורט הקנים הנביעים וכו'. ולדעתי גם קושי' זו אפשר לישב, שפ"ד שהגם שכיו המנורה אצל הנרות יהיו מגולים, ומה גם לפי מה שידוע לנו שהמנורה היה דולק תמיד בלי הפסק, ובפרט נר מערבי, יבא הסברא שלא יכסנו, על כן לריך

בוֹצִינָא: ג ועבר בן אהרן קקבל המנוחה יאירו שבעת הנרות: ג ויעש

רש"י

לקט בהיר

נר האמצעי שחיו בקנים אלא בגופה* של מנורה (מנחות ז"ה): יאירו שבעת הנרות. (ששה) שעל ששת הקנים שלשה המרחיים פונים למול האמצעי שיני נוסחאות - בוף של מנורה - בוף המנורה

משום שכן הוא לשון המשנה, אבל באמת גם כשהדליק היה עולה בכבש, וזה לשון הר"מ במו"ל שם בפירוש המשנה, וכבר ביארנו שגובה המנורה י"ח עפחים לפיך תהא כגובה אדם בשוה (ומוה ז"ע על הספר דברי דוד מובא בש"ח שכתב שגובה אדם ד' אמות) ונריך להגביה עצמו מן הארץ כדי שיוכל להטיב את הנרות ולהדליקם עכ"ל, ולשון הפסיקתא שעליה הכהן עומד ומדליק ומטיב את הנרות עכ"ל: (ו) חתיכה האמצעי שבמנורה, דהיינו העמוד היוצא מן הרגלים וקוף למעלה וזה מנורה עצמה וגופה, וכל היוצא מלדיה דהיינו הקנים הם רק ענפי המנורה כמו ענפי האילן היוצאים מלדיה, והנר דהיינו הבוץ המקבל את השמן והפתילה שבראש גופה של מנורה זו פני המנורה כי משם תלך האורה וזו פניה, והיא הפתילה שבחוץ נר זה מוטת קצת ללד השולחן שבצד צפון של ההיכל (המנורה בצד הדרום) א"כ לך צפון מן המנורה דהיינו אותה נקודה אשר נר האמצעי מאיר אליה נקרא "מול" פני המנורה, ובמאמר הסמוך הסביר רבינו שגם ששת הנרות היו מאירות מול פני המנורה, לא לגמרי ללד פני המנורה ולא לגמרי ללד צפון (כמו הנר האמצעי) אלא באמצע ג' לדים הללו, כלומר ג' נרות המזרחיים היו פונים ללד לפניה מערבית, וג' המערביים פונים ללד מזרחית לפניה, וזה מובן מה שאמר הכתוב אל "מול" פני המנורה יאירו "שבעת" הנרות, שכל ז' הנרות מאירות אל נקודה אחת שהוא "מול" פני המנורה שהוא באמצע ההיכל, כצדא זו מובא במזרחי ובגור ארי' ובמרחי בה שגראה בעיני להיומר פשוט וכלי דחקות, גם המשכיל לדוד כתב קרוב לזה, ועיין עוד במפרשים ותמצא סברות רבות איש איש לפי דרכו: (ז) בן הוא כספרי שלפנינו שלשה (מאירים) כלפי מזרח ושלשה כלפי מערב ואחת באמצע עכ"ל, וכן הוא בתרגום יו"ט על כל קביל אפי מנרחה יתון מנרין שבעתי בוצינא תלת לקבל רוח מערבא ותלת לקבל רוח מדינחא ושביעא במציעאה, א"כ סבורי להו שהמנורה היה עומד

אור החיים

לרמז המכר אין נכון להציא בית ה' אלא דבר מחוקק ונכון שבמנורות. ובדרך רמז ירמוז צו' נרות לאומות העולם שהם ע' אומות כל אחד ירמוז לכלל העשירי, ורמז כי כולם מאירים לנוכח המערביי' שהם ישראל שהם צחינה המערב כידוע לידועי חן, ורמז גם כן שכולן כלים ונר ישראל לא יכבה"י, ותמצא שהארת הנרות אינו אלא צלילה והוא סוד הגלות שנקרא לילה, מה שאין כן בצוא זמן הישועה המתיחס לה בקר כתיב (ישעי' כ"א) אחא בקר וגו' יכבה נר האומות וישאר מכללותם נר ישראל שהוא הולך ואור עד נכון היום, גם רמז במלות הדלקת הנרות שיכוין המדליק בהדלקתם שיהיה הארתם למול פני המנורה שהכל יהיו לאורכי ישראל

המתחייס להם שם פנים כידוע למצינו: ג. ויעש כן וגו' כאשר וגו'. נריך לדעת למה הולך לומר אל מול פני וגו' ולא הספיק במאמר ויעש כן וגו'. עוד חזר לומר כאשר לוח וגו' והוא המאמר עצמו שאמר ויעש כן וגו', יכוין לומר על זה הדרך, ואמרו ויעש כן כנגד פירוק הנרות וקינוחם כדי שיהיה כחדשה שבזה יולדק החינוך כמו שאמרנו, ואמרו אל מול פני וגו' כנגד סדר הנחתם שיהיו פיפיותיכם אל מול פני וגו' ואמרו כאשר לוח ללד שהדיבור היה ציוס"י) וחבא לומר שאז בזמן שנלטוה עשה מעשה האמור, לוח אמר כאשר וגו' לו' שעשה בזמן שזוה ה' שהיא בערב, והגם שאמרנו כי ישנה להדלקה ציוס צנר

אור בהיר

(ג) עיין זה לע"ג, הלא רק ששת נרות היו מאירים נוכח המערבי, ובאמת גם כפסוק עצמו קשה לפי רש"י ז"ל דכתיב יאירו שבעת הנרות, ועיין במפרשי רש"י. ואפשר לומר שמאמר שדבר זה הוא רק רמז ולא פשוט די מה שמרומז הענין בלשון הכתוב "יאירו שבעת הנרות" הגם שבפועל אינו כן, כי בפועל אי אפשר לעשות הרמז, שאין לעשות ח' נרות שנריך להיות אמצעי. (יד) כמו שהנר מערבי היה דולק גם ציוס. (טו) שכלל גדול הוא שלא דיבר ה' עם משה אלא ציוס. וגם זאת ידוע שמשה ואהרן לא שהו אפי' רגע מלעשות

כַּן אֶהְרֵן אֶלְמוּל פְּנֵי הַמְּנוּרָה הַעֲלֶה נִרְתִּיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עֲדִי

אפי מנרתא אדלק בוצינהא בקמא די פקיד ית משה: ד ודין עובר מנרתא נגידא דהב

לקט בהיר

רש"י

לאורך ההיכל בין מזרח למערב לא בין צפון לדרום לרחבו, ובה פליגי חנאי במנחות ל"ח, ובשבת כ"ב: פירש"י גד"ה נר מערבי שדוקא למ"ד צפון ודרום קרא האמצעי נר מערבי לפי שהפילה שלו היה פונה לנד מערב משא"כ ששה האחרים, אבל למ"ד מזרח ומערב נקרא נר מערבי השני שמנד מזרח, וא"כ נראה דבר זה כסמירה, ומכא

קושיא זו הגיה הגר"א ז"ל בספרי שלשה כלפי צפון ושלשה כלפי דרום, ומי לנו גדול כהגר"א ז"ל אשר כל כוין של חורה פתיחין ליה, עכ"ל קשה לומר שגם בתרגום יוב"ע וגם ברש"י נעשה טעות סופר כאחד, ועיין ברא"ם שכתב, וכן הסכימו עמו מפרשים שאין סמירה, כי גם רבי שסובר מזרח ומערב היו מונחים ונר השני נקרא לפני ה' ונר מערבי, אעפ"כ סובר שג' מנד מזרח וג' מנד מערב היו פונים אל האמצעי, כי הכוזבים מכריחים לומר כן: (ח) פי' למה לא יהיו פיוחיהם בישר כנהוג לתפארת, ותירך שאם מוסב אורם כולם למקום אחד נמטט בזה אורם, וזהו הכתוב דוקא למטט אורם כדי שלא יאמרו לאורה הוא נריך, כי אם היה נריך לאורה היה אדרבה מפזרם כדי שיפשט אורם, והתוס' בשבת כ"ב: ראו לפרש חיצת "הוא" שקאי על אהרן כשנכנס לעבודה בזהל מועד היה עמוד הענן מאיר לו כשמש בזהרים הגם שלא היה שם חלון, ובמסקנא סתרו פירושו זה מפני שלשון הש"ס במנחות פ"ו: לאורה "אני" נריך, וזה ודאי שהוא הקב"ה: (ט) פי' נתן בהם שמן כמדחן לא פחות ולא יותר, עשה הפחילות יפים כשיעורן לא עבים ולא דקים, אמנם לכיין הפחילות על מקומן לא למעלה ולא למטה ולא לנדדן, ולכל זה נריך חכמה גדולה והירות וריוות ואומנות ימירה, ובפרט מחילת חנוכו קודם שהורגל (ג"א), גם יש לדייק כי כאשר צוה אותו משה לא כתיב כאן אלא כאשר צוה ה' את משה, מודיע הכתוב בזה שכתו של אהרן בנ' דברים, -חדא שהגם שהצווי בל אליו ע"י אמצעי אעפ"כ לא חיסר ולא שינה שום דבר לא במעשה ולא בכונה ועלה בידו לעשות המצוה בכל פרטיה, והשנית שהכתוב מעיד על אהרן שלא עזב ולא נטער שאחיו הקטן ממנו מסר לו דברים מפי הקב"ה אשר הוא לא וזה לשמוע בעלמו, ומחמת זה טעם הוא בני אדם להתרשל ולא לדקדק בכל פרטי פרטים, לא כן היה עם אהרן אלא שש ושמח לעשות מצות קונו הגם שהיה אשר צוה ה' את משה ולא שינה, וכבר אמרנו דבר נכון בזה על פי פשטות, שדברה תורה כלשון בני אדם כמו אב המשחששע בנו חביבו ולא עזר כח מלספר בכל הזמנות מעלות בנו והנהגותיו הנכונים הגם שהוא ידוע, וזה מה שאמר, מגיד, ומי הוא המגיד, הכתוב, ומי הוא הכתוב, אבינו שנשמים הוא המגיד ומתפאר בכל פעם ראו בפי עולם שנת בני הנאמנים שאין דבר קשה עליהם ומנע אותם מלעשות רלוני (בא"י).

אור החיים

מערבי, דבר זה לא היה אלא בזמני ירידת עם ה' שהיה כזה נר מערבי (יומא ל"ט): לא צימני אהרן"י, ומה גם בהחלת הקמת המשכן. גם רמז באומרו כאשר צוה וגו' להודיע שכתו של אהרן, כי מה שעשה אהרן לא עשאו לנד המעלה והכבוד אשר האמיר אותו ה' אלא לנד עשות מצות ה', על דרך אומרו (תהלים מ') לעשות רצונך אלהי חפצתי:

אור בהיר

מנחותיו יחב'. (צז) והיה דולק מערב ר"ח שהדליקו מרע"ה. (יז) פי' שאר חלקי המנורה הקנים כפתורים וכו'.

עד שינה עד כחזו רי אה

באלצע" לפי ג

(ספרי - מנחות כ"ו) (דניאל ב' ד) דא לי ומקיש בקורנס ולא נעשית חזו עד פרחא. יו חלול כדרך* מנ עד פרחא. כו החלוי זה: עד פרחא. שהיא עז* לשמש בל: קמה ועד כרס כתבנית"י אשר

(מנחות כ"ב ד) ורי שינוי טסחאמת חזרה ללמוד ממנו, שהר בתבניתם אשר אח משורש נקש, והנו לנקבה (בא"ר): וכשיל כלי אומנות כלומר אין ירך כא ממנו בולטים הרג לנטות וליפול, וה מנורה: (יד) פי' פרחים, ובמאמר ו הקטן שאם תתחיי אופה מקשה עד ג של אותה מנורה ג

בקיומה מקשה מהמנורה הם כדין דבר שהיו שהגם שאמר כ אחר כך יכול ג

5

סדר בהעלתך

ח. (ב) בהעלתך. למה נסמכה פרשת מנורה לחנכת הנשיאים, לפי שבשאר אהרן חנכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, תיך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטוב את הנרות בקר וערב. לשון רש"י ממדרש אגדה.

ולא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות, ולא נחמו בקטרת בקר וערב ששבתו בו הפתוח (דברים לג י): ישימו קטורה באפך, וככל הקרבנות, ובמנחת חבתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה בשנה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולבדך בשמו, ושבתו כלם משרתי אלהינו. ועוד, מה טעם לחלישות הדעת הזו, והלא קרבנו גדול משל נשיאים, שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלוואים. ואם נאמר שהיו חובה ונצטוו בהם, וחלשה דעתו על שלא הקריב נדבה כמוהם לחנכת המזבח, גם הדלקת הנרות שנתמו בה חובה ונצטוו עליה.

אבל ענין ההנדה הזו, לדרש רמז מן הפרשה על חנכה של נרות שהיתה בבית שני

טוב ירושלם

בדרך דרש נאמרה פרשת הדלקת הנרות כאן כדי לנחם את אהרן על שלא היה בחנוכת הנשיאים, והיא באה לרמוז שצאצאיו החשמטאים יעשו חנוכה אחרת שתקרא על שםם ויהיו בה נסים ותשועה הדלקת נרות שתנהג לעולם. - בדרך פשט מקומה של פרשה זו הוא כאן אחרי סיום תורת הקרבנות והצוויים אודות אהל מועד, והיא באה לצוות שגם לדורות ידליקו את הנרות רק במנורה, ורק אל מול פני המנורה.

ח. (ב) בהעלתך*. כתב רש"י: למה נסמכה פרשת מנורה לחנוכת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות בקר וערב*. עכ"ל ממדרש אגדה*.

ואינו מוכן לי מדוע נחם אותו בהדלקת הנרות, ולא נחמו בקטרת בקר וערב שהפסוק משבח אותו בה, כמו שנאמר: ישימו קטורה באפך (דברים לג י), ובמה שהכהנים מקריבים את כל הקרבנות, ובמה שהוא מקריב מנחת חבתין, ועובד את עבודת יום הכפורים שכשרה רק בו, ובמה שהוא נכנס לפני ולפנים, ובמה שהוא קדוש ה' (תהלים קו טז) ועומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו (דברים י ח), ובמה שבני שבטו כולם משרתי אלהינו.

ועוד, מהו ההסבר של חלישות דעת זו, הלא קרבנו היה גדול מקרבנם, שהרי הקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלוואים. ואין לתרץ שקרבנותיו היו חובה ונצטוו להקריבם, וחלשה דעתו על שלא הקריב לחנוכת המזבח קרבנות נדבה כמוהם, שהרי גם הדלקת הנרות שה' נחמו בה היתה חובה ונצטוו עליה.

אלא כונת אגדה זו היא לדרוש בפרשה רמז על חנוכת הנרות שהיתה בבית שני ע"י אהרן

פני ירושלם

(ב) בהעלותך. השאלה היא, מדוע נכתבה פרשה זו כאן, ומה היא באה לומר.

וברש"י שלפנינו המלים "בקר וערב" אינן. ממדרש אגדה. עד "שלך גדולה משלהם" איתא במדב"ר ובתנחומא כאן, אבל ההמשך "שאתה עומד ומדליק וכו'" אינו שם, וכנראה הוסיפו רש"י לביאור המדרש.

בקר וערב. וכך דעת הרמב"ם (בהל' חמידין ומוספין ג יב) שהדלקת המנורה היתה גם בבקר. והכסף משנה (שם) הוכיח שרש"י היתה ההדלקה רק בערב.

על ידי אהרן ובניו, סתרים לרבנו נסים שקמים ולא הקריב אליו, יש חנכה אתו ותשועה וחנוכה שקן לפרשת חנכת המזבח וראיתי עוד ב למשה, לך אמר לך המקדש כנס הן נחה לך לבדך את בני ו והנה דבר ידו במלות, אבל לא רב וכן פרשת פהגים (לש הנשיאים מלפניה ורבי אברהם שם יהיה הנר דלוג

ובניו, כלומר ע"י חשו שהזכיר אותה כך: רא הקב"ה למשה, דבר א לישראל על ידי בניך הסמיך פרשה זו לפרי

וראיתי עוד כמו אמור לאהרן אל תתינ אבל הנרות לעולם אל עכ"ל.

והנה הדבר ידו בטלים, ומוכח מזה ע אחרי החורבן כגלותינ ומדרשים אלו דורשים הנרות נסמכה לאחריה

ורבי אברהם פי דלוק ולא יכבה. עכ" דבר עמו אלא כיום*

עכ"ל. ולפי זה התנחם מפני שבה יעשה ה' י תקרא על שםם, ומפני לעולם, כמו שממשיך ו נסמכה לסוף הפרשה ה

6

על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חֲשֹׁמוֹנָי כהן גדול ובניו. וכלשון הזה מצאתיה במקלות סתרים לרבנו נסים שהזכיר האגדה הזו, ואמר: ראיתי במדרש, כיון שהקריבו שנים עשר שבתים ולא הקריב שבת לוי וכו', אמר הקדוש ברוך הוא למשה, דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנפה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים וחשועה וחשועה על שמם, והיא חנפת בני חֲשֹׁמוֹנָי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנפת המזבח. עד כאן לשונו.

וראיתי עוד בילמדנו (תנחומא ישן) וכן במדרש רבה (כאן): אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמר לאהרן אל תתירא, לגדולה מואת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שפית המקדש קים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם.

והנה דבר ידוע שששאין בית המקדש קים והקרבנות בטלין מפני חרבנו, אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנפת חֲשֹׁמוֹנָי שהיא נוהגת אף לאחר חרבנו בגלותנו. וכן ברפת פהגים (לעיל ו כדרכו) הסמוכה לחנפת הנשיאים נוהגת לעולם. דרשו סמוכין לחנפת הנשיאים מלפניה ומלאחריה לכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם.

ורבי אברהם אמר כי נקמכה זאת הפרשה, להודיע כי הדבור יהיה גם בלילה, כי שם יהיה הנר דלוק ולא יכבה. וזה איננו ככה על דעת רבותינו, שאמרו (מכילתא שמה

טוב ירושלם

ובניו, כלומר ע"י חשמונאי כהן גדול ובניו. וכלשון זה מצאתי אגדה במגילת סתרים של רבינו נסים שהזכיר אותה כך: ראיתי במדרש, כיון שהקריבו שנים עשר שבתים ולא הקריב שבת לוי וכו', אמר הקב"ה למשה, דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש תנוכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים וחשועה וחשועה על שמם, והיא חנוכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנוכת המזבח. עכ"ל*.

וראיתי עוד במדרש ילמדנו (תנחומא ישן) וכן במדרש רבה (כאן): אמר לו הקב"ה למשה לך אמור לאהרן אל תתירא, לגדולה מזו אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שכית המקדש קיים הן נוהגים, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך בני אינן בטלין לעולם. עכ"ל.

והנה הדבר ידוע שכאשר אין בית המקדש קיים והקרבנות בטלים בגלל חורבנו, גם הנרות בטלים, ומוכח מזה שהמדרשים הללו רומזים להדלקת הנרות של חנוכת כהני חשמונאי הנוהגת גם אחרי חרבנו בגלותנו. וכן ברכת כהנים (לעיל ו כדרכו) הסמוכה לחנוכת הנשיאים נוהגת לעולם. ומדרשים אלו דורשים שפרשת ברכת כהנים נסמכה לפרשת חנוכת הנשיאים לפני פרשת הדלקת הנרות נסמכה לאחריה כדי לחלוק כבוד לאהרן שלא נמנה עמהם.

ורבי אברהם פירש שפרשה זו נסמכה* להורות שהדיבור יהיה גם בלילה, כי שם יהיה הנר דלוק ולא יכבה. עכ"ד. ואין הדבר כך לפי דעת רבותינו שאמרו (במכילתא שמות יב ב): והלא לא נדבר עמו אלא ביום*. [כאן ממשיך רבינו על פי קבלה].

פני ירושלם

עכ"ל. ולפי זה התנחם אהרן בחנוכת החשמונאים מפני שבה יעשה ה' לישראל נסים וחשועה והיא תקרא על שמם, ומפני שהדלקת הנרות שבה תנהג לעולם, כמו שממשיך רבינו. נסמכה לטוף הפרשה הקודמת: וכבא משה אל אהל

מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו וגו' וידבר אליו.
אלא ביום. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו לפרק חלק ביסוד השביעי. [ומה שכותב בהלי יסודי התורה ז (ו)]

7

יב כ:): והלא לא נדבר עמו אלא ביום. ואלו ידע רבי אברהם מה בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים, לא חשב בן. והוא מה שאמר הכתוב (להלן יב ו ז): במראה אליו אתנודע בתלום ארבר בו, לא כן עברי משה, שאין נבואתו בתלום כי התלום בלילה ממש.

אכל הסדר בפרישות האלה הוא, באשר פרישתי (בתחלת הספר) כי בא הכתוב בספר הזה להשלים תורת הקרבנות וכל המחזיב לעשות באהל מועד. והנה אמר מתחלה (שמות כו כ): ואתה תצוה וגו' ויקחו אליך שמן זית וך להעלת נר תמיד, ולא הזכיר שם המנורה, והיה במשמע שידליקו במנורה בהמצאה, כמו שאמר בעשיתיה (שם כה לו): והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה, אבל אם אולי תאבד או תשבר ידליקו בלתי מנורה, ואין המנורה מעבב ההדלקה, כי המצוה להעלת נר תמיד לעולם.

ואחר בן הוסיף וצוה מיד ולדורות (ויקרא כד ב): צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, ואמר (שם פסוק ד): על המנורה הסתירה יערוך את הנרות, שלא יערוך אלא במנורה הסתורה. ובכאן באשר השלים להזכיר הקמת המשכן, השלים עוד כל דיני הנרות, וצוה שיהיו שבועת הנרות בלן דולקות לדורות אל מול פני המנורה, באשר הזכיר במעשה המנורה: והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה (שמות כה לו), לא בלתי מנורה ולא בלתי שיאירו בלם אל עבר פניה.

ולא הזכיר בפרישה הזאת "באהל מועד", ללמד שיהיה גם בן במקדש. אולי יחשב,

טוב ירושלים

אלא סדר הדברים בפרשיות הללו הוא כמו שפירשתי*, שבספר זה הפסוק בא לסיים את תורת הקרבנות ואת כל מה שחייבים לעשות אודות אהל מועד. והנה תחילה אמר הפסוק: ואתה תצוה וגו' ויקחו אליך שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד (שמות כו כ), ולא הזכיר שם את המנורה, והיה מקום לחשוב שידליקו במנורה אם היא נמצאת, כמו שאמר בעשייתה: והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה (שם כה לו), אבל אם אולי תאבד או תשבר ידליקו כלי מנורה, ואין המנורה מעכבת את ההדלקה, כי המצוה להעלות נר תמיד היא לעולם.

ואחר כך הפסוק מצוה שנית מיד ולדורות: צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך (ויקרא כד ב), ואומר: על המנורה הסתורה יערוך את הנרות (שם כד ד), שיערוך אותן רק על מנורה סתורה*, וכאן, כאשר סיים להזכיר את הקמת המשכן, סיים גם את כל דיני הנרות, וצוה ששבועת הנרות כולם יהיו דולקים לדורות אל מול פני המנורה, כמו שאמר בצווי עשיית המנורה: והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה (שמות כה לו), לא כלי מנורה, ולא כלי שיאירו כולם אל עבר פניה.

והפסוק אינו מזכיר בפרשה זו "באהל מועד", ללמד שגם במקדש יהיה כך, כדי שלא יבואו

פני ירושלים

הקב"ה למחר כחצות הלילה כי האידנא אני יוצא בתוך מצרים. וממה שהקשו בשבת (פזו): וליקבלו תורה ביני שימשא (=בליל שבת), וחירצו: לא מראש בסתר וברחי. הרי שה' דבר עם מרע"ה גם בלילה.

כמו שפירשתי בריש פ' בהר ובהקדמת רבינו לסי' במדבר ובפ' נשא (ז א).

רק על מנורה סתורה, וכך פירש רבינו שם.

באהל מועד, כמו שהזכיר בצווי הנרות הנ"ל שכפי' תצוה ובפ' אמור.

שמרע"ה התנבא בכל עת, פירושו מבלי שיצטרך להכין עצמו לנבואה, כמו שמוכח מדבריו שם.

כפי' שם משמען מביא בשם הג"ר מאיר אריק ז"ל שרב אחד הקשה לו ממה שאמרו באבות דרינן (פרק ב) שמרע"ה פירש מהאשה מק"ו, מה אם ישראל שלא נתקדשו אלא לפי שעה וכו' ואני שאני מווסן לכך בכל יום ואיני יודע מתי מדבר עמי ביום או בלילה על אחת כמה וכמה. עכ"ל. [ואולם משם מוכח רק שמרע"ה חשש שידבר אתו בלילה, אבל לא שאכן דבר אתו בלילה].

ובפי' נפש חיה (חאור"ח סי' מז) העיר ממה שאמרו בברכות (ד) שבלי י"ג ניסן אמר מרע"ה לישראל: אמר

כי בעבור שאין חי שקפים (מלכ"ס א ו ו

(ג) וטעם ויעש בן כשרה בכניו, ו במצוה הגדולה הוא

ואולי נרמז י מערב עד בקר, כי בהעלתו, ולא אמר

(ד) וטעם וזה פגע

לחשוב שהצורך באו (מלכ"ס א ו ד) לא יהי

יעש בן א

(ג) ויעש בן אהרן* גם בכניו, כמו הזאת הרומזת לדבר

ואולי נרמז לו (ג) שבו בחר ה' כימ אל אהרן ואל בניו ב

וזה מעשה שגם

(ד) וזה מעשה המנוו

לא יהיה בו צורך. מדי כהרמב"ם (בהלי' תמיד הנרות היתה גם בבקר, הבדל יש בין המשכן המקדש שהיו בו חלונו להלן (טז ה) שקטרת שהקטיר בהעלותו את

(ג) ויעש בן אהרן, וה את הנרות אל מול פני

נשגב. ואם תשאל, אולי בא לומר שגם בניו רג שגם הם חייבים להדל לאהרן בפסוק "יערוך א בימיו. ובפי' תצוה (ל

8

כי בעבור שאין חלונות באהל מועד יצטרך לאורה הזאת, אבל במקדש שיהיו שם חלונות שקפים (מלכים א ו ד) לא יצטרך בן, לפיכך לא הזכיר כאן "באהל מועד".

76 (ג) ומעם ויעש בן אהרן לומר שהוא היה המדליק אותן כל ימיו. ואף על פי שהמצוה בשדה בבניו, כמו שנאמר (שמות כו כא) יערך אותו אהרן ובניו, אבל היה הוא מזדרז במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב.

ואולי נרמז לו זה מפסוק (עקרא כד ג): מחוץ לפרכת העדת וגו' יערך אותו אהרן מערב עד בקר, כי בו בחר השם בימיו. ומפני זה אמר גם עתה: דבר אל אהרן וגו' בהעלתך, ולא אמר "דבר אל אהרן ואל בניו בהעלתכם".

(ד) ומעם וזה מעשה המנורה, לרמוז שצריך לדורות שתהיה מקשה, כי הוא מעכב בה.

טוב ירושלם

לחשוב שהצורך באור זה הוא מפני שאין באהל מועד חלונות, אבל במקדש שיהיו בו חלונות (מלכים א ו ד) לא יהיה בו צורך*, לכן אין הפסוק מזכיר כאן "באהל מועד".

ויעש כן אהרן, אהרן עצמו הדליק את הנרות כל ימיו, אעפ"י שהמצוה היתה כשרה גם בבניו.

(ג) ויעש כן אהרן* כא לומר שהוא היה המדליק את הנרות כל ימיו. ואעפ"י שהמצוה היתה כשרה גם בבניו, כמו שנאמר: יערך אותו אהרן ובניו (שמות כו כא) היה הוא מזדרז במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב*.

ואולי נרמז לו זאת מהפסוק: מחוץ לפרכת העדות יערך אותו אהרן מערב עד בקר (ויקרא כד ג) שבו בחר ה' בימיו*. ומטעם זה אמר ה' גם עכשיו: דבר אל אהרן בהעלתך, ולא אמר "דבר אל אהרן ואל בניו בהעלותכם".

זה מעשה המנורה גם לדורות, מקשה לעכב, אבל זהב רק למצוה. וכדי שלא חטעה לפרש שגם זהב מעכב, הפסוק חזר ואומר מקשה היא, רק מקשה מעכב, ולא זהב.

(ד) וזה מעשה המנורה*. הפסוק בא לרמוז שגם לדורות צריכה המנורה להיות מקשה, כי הוא מעכב

פני ירושלם

מזכיר רק את אהרן כא לומר שהוא יתחיל בעריכת הנרות.

(ד) וזה מעשה המנורה. השאלות הן: א. הלא מעשה המנורה כבר נזכר במפורט בפ' תרומה (כה לא"מ) ובפ' ויקהל (לו יד-כד). ב. מדוע נזכר כאן תחילה מקשה ואחר כך זהב, ובפ' תרומה ובפ' ויקהל תחילה זהב ואח"כ מקשה. ג. מדוע לא נזכרו כאן גם הקנים והגביעים והכפתורים ומשוקדים. ד. מדוע נאמר שנית: מקשה היא. ה. מה בא "היא" למעט.

ובספרי (כאן) אמרו שהפסוק בא ללמד שגם ירכה ופרחה יהיו מקשה. ובגמ' (מנחות כח.) אמרו שהוא בא ללמד שאם אין המנורה באה מזהב אינה צריכה להיות מקשה. אך לפי פשוטו הפסוק בא ללמד שמנורת זהב תהיה כולה מקשה. לכן מפרש רבינו שהוא בא ללמד שגם לדורות צריכה להיות מקשה.

לא יהיה בו צורך. מדברי רבינו אלה מוכח שדעתו כהרמב"ם (בהל' חמדין ומוספין ג יב) שהדלקת הנרות היתה גם בבקר, שאם היתה רק בערב איזה הכרל יש בין המשכן שלא היו בו חלונות לבין המקדש שהיו בו חלונות (תכלת מרדכי). וכ"כ רבינו להלן (טו ה) שקטרת אהרן היתה קטרת הבוקר שהקטיר בהעלותו את הנרות.

(ג) ויעש כן אהרן, והלא היה די לומר "ויעל אהרן את הנרות אל מול פני המנורה".

נשגב. ואם תשאל, אולי אין "יערוך אותו אהרן ובניו" בא לומר שגם בניו רשאים להדליק, אלא בא לומר שגם הם חייבים להדליק. לכן ממשיך רבינו שגם למה לאהרן בפסוק "יערוך אותו אהרן" שבו בחר ה' בימיו. בימיו. ובפ' חצוה (ל ז) כתב רבינו שמה שהפסוק

הוא מתגאה עוד יותר עכ"ד, ע"כ עצתו היא להזכיר לו יום המיתה יום המד ואז יכנע לבבו הערל. ולפי האמור שכסדר הדברים נאמרים תחילה יעסוק בתורה עבזה יבוא לתכלית היראה שהיא יראת שמים כנ"ל, אך אי לא אזיל ומטעם הנ"ל ע"כ יקרא ק"ש ויבוא ליראת ה'זא, וכשגם זה לא הועיל עכ"פ יבוא ליראת העונש :

ויש לומר שדוגמת שלשה מיני יראה הנ"ל הם שלשה מחנות הלויים, שידוע שהלויים הם במדת היראה, קהת הוא מטועני הארון הם המשפיעים בישראל יראת שמים מפחד ה' ומהדר גאונו, וכענין יעסוק בתורה כנ"ל. גרשון הוא מלשון (משלי כ"ב) גרש לק יוצא מדון, היינו שהם משפיעים בישראל מדה זו לגרש את היצה"ר היושב בין שני מפתחי הלב ואז יבוא לידי יראת חטא כנ"ל בענין יקרא ק"ש. מררי הוא מלשון מרירות שהם משפיעים בישראל להיות מכירים כי רע ומר עזבן את ה' והוא יראת העונש :

ומעתה יובן מה שבמררי לא נאמרה נשיאת ראש, כי נשיאת ראש היא מצד הנמעלה שבאדם כענין שכתוב (דהי"ב י"ז ו') ויגבה לבו בדרכי ה', וזה יתכן באיש שענינו פקוחות בלתי התגבר עליו ההסתר ויש בו יראת שמים, או שעכ"פ מגרש את יצה"ר מהיותו יושב בין מפתחי הלב כנ"ל והוא יראת חטא, אבל מדה זו שבני מררי משפיעים שהוא יראת העונש התמרמרות וכניעת הנפש לא יתכן בו לשון נשיאת ראש :

ויש לומר שדוגמת שלשה מחנות הלויים שהם

שלשה סוגי יראת השי"ת יש נמי בהכנסת שבת, שבהאריו"ל שבע"ש בחצות היום מתחילה להאיר קדושת שבת. וע"כ אפי' מי שבששת ימי המעשה הוא בהסתרת פנים כחמת כובד המלאכה וטרדת הפרנסה מ"מ בע"ש בחצות התהלת התנוצצות קדושת שבת קול דודי דופק על מיתרי לב ישראל ומתעורר בו הרצון, ואז מתמרמר בנפשו באיזה פנים הוא בא לקבל את השבת ובא לכלל הבנה עד כמה הוא רחוק ולהיכן הוא נוטה, וזהו ענין (עירובין מ') בר בי רב דיתיב בתעניתא בע"ש זהו מקביל לבני מררי שבשניהם הוא ענין כניעת הנפש, ואח"כ ענין שש התקיעות, וידוע שענין התקיעות בכל מקום לעורר הפחד וכמ"ש (עמוס ג') אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו והוא מברית את המזיקין, וזהו מחמת הרגשת קדושת שבת שמתנוצצת ביותר, זה מגרש את היצה"ר מהיות יושב בין מפתחי הלב, ואז הזמן לעומתו פתיחת שערי גן עדן כידוע בדברי האריו"ל, ובודאי הוא ענין אחד עם גירוש יצה"ר היושב בין שני מפתחי הלב, כי הלב באדם הוא הג"ע בעולם הקטן, ובפתיחת שערי הלב בעולם הקטן מתעורר פתיחת שערי ג"ע בעולם הגדול, והוא מקביל למדת בני גרשון יראת חטא שלא יהי' נחסר ונדהה מקדושת שבת, ואח"כ הדלקת הנר זה רומז על נר ה' גשמת האדם שמאיר אל עבר פני' פחד ה' והדר גאונו מקביל למדת בני קהת כנ"ל, ובהקדמת כל אלה זוכין לקבלת שבת באהבה כמשפט האהבה הבאה אחר יראה, כידוע לותיקין :

פרשת בהעלותך

שנת תר"ע

76

במד"ר (פ' ט"ו) כיון שראה אהרן שכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי וכו' זה אהרן וכו' אמר אוי לי וכו' אמר הקב"ה לגדולה מזו אתה מתוקן וכו' בהעלותך את הנרות, הקרבנות כ"ז שבהמ"ק קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה

יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם :
והקשה הרמב"ן ז"ל למה לא נחמו בקטורת ובשאר עבודות, גם הלא הדלקת הנרות בטלה עם שאר עבודות בזמן הגלות, ותירץ שזה רומז להדלקת נרות חנוכה שקיימת לעולם, ע"ש. ונראה דהנה כ"ק אבי ארומ"ר

וצללה"ה אמר שעבודת הלויים מלמטה למן ועבודת הכהנים מלמעלה למטה, ומחמת היתה עבודת הכהנים בחשאי, ועבודת הלו בקול, עכלה"ק, והתלהבות ושיר הם דבי מלמטה למעלה, וזו היתה טענתו של או היינו שהוא הי' הנשיא של שבט לוי ה צריכה להיות לו עבודת שבטו ג"כ כמו נ לכל נשיא שבט, ונחמו השי"ת בנרות ד מלמטה למעלה, כמו שפירש"י בהעל שתהי' השלהבת עולה מאלי, היינו ההתלה להשי"ת מלמטה למעלה, וזהו עבודת הלו וזהו שאמרו ז"ל (יומא כ"ד:) הדלקה עבודה היא מחמת שהיא אינה עבודת כו [ונראה שמחמת שעבודת הכהנים ד מלמעלה למטה היתה צריכה להיות בח ותוך המקדש, ותוך החומה, וכבגמ' (שם נ יבוא דבר שבחשאי ויכפר כו'ן], ונוכל י שזו תירוצ' הרמב"ן ז"ל שרומז על והענין שזה שטלה עבודת בהמ"ק בגללו כל גלות הוא לשון גילוי דאתגליא דאתכסיא, ויש שליטת החיצונים ח"ו, ונ זה היתה צריכה להיות העבודה כבהמ"ק ו החומה וכמ"ש (תהלים קכ"ה) ירושלים סביב לה, והיינו שלא תהי' בה ש החיצונים ח"ו, אבל בגלות מחמת החשש בטלה עבודה, ועבודת כהנים היתה ל השפעה מלמעלה למטה, וזו איננה יכולה י בגלות כרי שהחיצונים לא יקבלו ח"ו ההט אבל עבודת הלויים שהיא התלהבות ודו מלמטה למעלה יכולה להיות בגלות והדלקת הנרות היא ג"כ מלמטה למעל יכולה להיות בגלות כנ"ל, ואין לחוש לט החיצונים, ואדרבה היא פרסומי ניסא, ו מעשרה דוקא שהיא רה"ר, ואין רה"ר ו אלא עד עשרה, היינו מפני שאין לשליטת החיצונים, וזהו שא"ל הקב"ה קיימת היינו נ"ח כתירוצ' הרמב"ן ז"ל, ההלכה (שבת כ"ג.) הדלקה עושה מצו הנחה, היינו כי לא יכלו חכמז"ל לתקן נ"ח בגלות נגד הנחת השמן והפתילות בנ שזו היתה [מלמעלה למטה ששמן הוא ושבעה קני המנורה שבע מדות כבודע] הכהנים שפסולה בור, וזה א"א להיות

וצללה"ה אמר שעבודת הלויים מלמטה למעלה ועבודת הכהנים מלמעלה למטה, ומחמת זה היתה עבודת הכהנים בחשאי, ועבודת הלויים בקול, עקלה"ק. והתלהבות ושיר הם דביקות מלמטה למעלה, וזו היתה טענתו של אהרן, היינו שהוא ה' הנשיא של שבט לוי היתה צריכה להיות לו עבודת שבטו ג"כ כמו שהי' לכל נשיא שבט, ונחמו השי"ת בנרות היינו מלמטה למעלה, כמו שפירש"י בהעלותך שתהי' השלהבת צולה מאלי, היינו ההתלהבות להשי"ת מלמטה למעלה, וזוהי עבודת הלויים, וזהו שאמרו ז"ל (יומא כ"ד:) הדלקה לאו עבודה היא מחמת שהיא אינה עבודת כהנים [ונראה שמחמת שעבודת הכהנים היתה מלמעלה למטה היתה צריכה להיות בחשאי, ותוך המקדש, ותוך החומה, וכבגמ' (שם מ"ד.) יבוא דבר שבחשאי ויכפר כו'ן]. ונוכל לומר שזהו תירוץ הרמב"ן ז"ל שרומז על ג"ה. והענין שזה שטלה עבודת בהמ"ק בגלות, כי כל גלות הוא לשון גילוי דאתגליא מה דאתכסיא, ויש שליטת החיצונים ח"ו, ומחמת זה היתה צריכה להיות העבודה בבהמ"ק ובתוך החומה וכמ"ש (תהלים קכ"ה) ירושלים הריים סביב לה, והיינו שלא תהי' בה שליטת החיצונים ח"ו, אבל בגלות מחמת החשש הנ"ל בטלה עבודה, ועבודת כהנים היתה למשוך השפעה מלמעלה למטה, וזו איננה יכולה להיות בגלות כדי שהחיצונים לא יקבלו ח"ו ההשפעה, אבל עבודת הלויים שהיא התלהבות ודביקות מלמטה למעלה יכולה להיות בגלות ג"כ, והדלקת הנרות היא ג"כ מלמטה למעלה וזו יכולה להיות בגלות כנ"ל, ואין לחוש לשליטת החיצונים, ואדרבה היא פרסומי ניסא, ולמטה מעשרה דוקא שהיא רה"ר, ואין רה"ר תופסת אלא עד עשרה, היינו מפני שאין לחוש לשליטת החיצונים, וזהו שא"ל הקב"ה שלך קיימת היינו נ"ח כתירוץ הרמב"ן ז"ל, ולזה ההלכה (שבת כ"ג.) הדלקה עושה מצוה ולא הנחה, היינו כי לא יכלו חכמ"ל לתקן מצות נ"ח בגלות נגד הנחת השמן והפתילות במנורה, ישו היתה [מלמעלה למטה ששמן הוא חכמה ושבעה קני המנורה שבע מדות כנודע] עבודת הכהנים שפסולה בור, וזה א"א להיות בגלות.

רק הדלקה שהיא לאו עבודה זו יכולה להיות בגלות, ומשום זה הדלקה עושה מצוה, והבן, ולפי"ז נחא מאמר המדרש שנחמו השי"ת ג"כ בברכת כהנים, היינו מפני שברכת כהנים יכולה להיות ג"כ בגלות, שבוה ג"כ אין שליטה להיצונים כמ"ש (שה"ש ג') ששים גבורים סביב לה, וזוהי ברכת כהנים שיש בה ס' אותיות: ובזה נוכל להבין היאך יכולה להיות שבת בגלות, הלא שבת היא מלמעלה למטה ג"כ וכולהו מתעטרין בנשמתי' חדתי'ן, אך מחמת שבשבת אין שום שליטת החיצונים כבוה"ק כולהו ערקין וכו', ושבת היא כולה קודש, ואפי' כל תענוגי שבת ואכילה ושתי' הם כולם מצוה, וככתבי האר"י ל שמאכל שבת אינו מגשם, ע"כ היא קודש ואין בה שליטת החיצונים, ומחמת זה יכולה להיות בגלות: והנה כמו שבכלל כן בפרט, שכל איש ואיש צריך להיות זהיר בכל שפע הבאה לו מלמעלה שכל יינקו ממנו החיצונים, היינו שלא יקח אותו לחומריות להתגשם יותר כאמרם ז"ל (קידושין פ"א.) סקבא דשתא ריגלא, ושלא תהי' לו גאות מהשפע שהשיג הן משפע של גשמיות הן משפע של רוחניות, וזהו מאמר הר"ר בונם וצללה"ה על הכתוב (דברים כ"ח) ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, ששיגו אותך בלי שום השתנות והתנשאות ח"ו [אזוי ווי דו ביסט] שלא יהי' מקום לחיצונים ח"ו, וד"ל: L

7 **שבת** אותיות בשת, הענין שצריך האדם להתבייש מקדושת שבת ולסלק את החומריות מעליו, כי איך יוכל לגשת אל השבת והוא משוקע בחומריות, ואין לבוא אל שער המלך בלבוש שק, וזהו שלשה ימים לפני השבת, היינו להכין א"ע לקדושת השבת, וג' ימים לאחר השבת, היינו לראות להשאר בקדושת השבת ולהתבייש ליכנס לחומריות מאחר שהי' לו אור גדול כזה, וזהו שבעה קני המנורה שג' קנים מזה וג' מזה נוטים אל הנר האמצעי שרומז לשבת, והנה שבת מיני' שיתא יומין מתברכין, וידועין דברי הרה"ק ר"מ מפרימישלאן ז"ל בפירוש הכתוב שנאמר באדוניהו (מלכים א' א') ולא עצבו אביו מימיו

בנסח
היום
מי
זנים
מ"מ
שבת
עוד
פנים
ז' עד
ענין
יתא
הוא
עות
זרר
עיר
וזהו
צצת
ושב
יחת
דאי
בין
ג"ע
ולם
ולם
את
בת
זמת
הדר
מת
שפט
ע"ז:

לאכר מדוע ככה עשית. היינו שהוא בעצמו לא העציב א"ע לאמור לנפשו כי מעשים כאלו אינם נאותין לבן דוד המע"ה. וע"כ אבדה ממנו המלוכה. ודפח"ה. וכ"כ אף אנו נאמר בש"ק שלעומת שהוא בוש מקדושת שבת ומחשב בנפשו שמעשים לא טובים כאלו אינם נאותים לפני מפני שהנני מקבל שבת. ובאיזה פנים אבוא לקבל שבת הבאה. או הוא מקבל בכל שבוע מקדושת שבת ומתברך ממנה. אבל אם ח"ו אינו עושה כן, טוב אינו מתברך כנ"ל באדוניהו: **ל**

הזה עליהם מי חטאת. ופרש"י ז"ל מפני טמאי מתים שבהם. ויש להבין הרי גם בישראלים היו טמאי מתים והיו צריכין לעשות הפסח. ולמה לא נצטוו כולם יחד בהזאה. וי"ל דהנה פירש"י (במדבר י"ט) שהחוטא שנתגאה ישפיל א"ע כאזוב ותולעת ויתכפר לו. וי"ל נמי שע"ז מרויז האפר פרה כענין אע"ה שאמר ואנכי עפר ואכר ובש"ס חולין (פ"ה): שבזכות זה זכו בניו לאפר פרה. והנה ישראל היו אז שפלים בעיני עצמם ורוהם נשבר בכה שנתרחקו מעבודת. הכיטכן מהבת חטא העגל. ולהיפוך היו הלויים כענין (דהיי"ב י"ז ו') ויגבה לבו בדרכי ה'. ע"כ הוצרכו לאזהרה יתירה על אפר פרה כנ"ל. והבן:

ולכפר על בניי. להבין כמה היתה כפרתן. הענין כי בניי הראו בזה מדת עין טובה כמה שנתנו מקום ללויים כבמדבר (פ' במדבר). ובמידת טובת עין נכללו כל המדות כאמרם ז"ל עין טובה כו'. ומפני זה חיבבן השי"ת כהמטה חומשי תורה. כי בהם נכלל הכל. וזה ה"ו שכון תחת מדת טובת עין שכוללת כל המדות. וזהו לכפר על בניי. כי באמצעותם הוציאו ישראל מדת עין טובה לפועל. וזכה נוחא מה שהרויים הביאו קרבנות כפרה ולא בניי. היינו מפני שמדת טובת עין שלהם היתה כפרתן ולא הוצרכו עוד לקרבנות כפרה. והבן:

במד"ר (פ' ט"ז) עשה לך שתי חצוצרות כסף. אתה עושה ומשתמש בהן ולא

אחר משתמש בהן. הענין דהנה שופרות מורין על הכנעה כבירושלמי (פ"ב דתענית ה"א) חשבנו כאילו גועים כבהמה לפניך. ובגמ' (הולין ה'): אדם ובהמה תושע ד'. אלו בניאי שהם ערומין בדעת ומשימים עצמם כבהמה. והצוצרות מורין על התנשאות. ולכן מרע"ה שהי' ענו מאוד מכל האדם וגו' לא הי' צריך לעורר הכנעה בשופר והי' יכול לשמש בחצוצרות. ולא אחר. ולכן ביהושע היו שופרות. אבל במלחמה היו צריכין חצוצרות. כי נגד האויבים וכן נגד החיצונים צריכין התחזקות ואין רשאין להיות כהכנעה כי יכולין ליבטל ח"ו אצלם. רק התחזקות והתנשאות כדכתיב (דהיי"ב י"ז ו') ויגבה לבו בדרכי ה'. וכבמד"ר (שמ"ר פ' כ"א) יונתי וגו' אצלי הם כיונה פותה כל מה שאני גוזר עליהם עושים ושומעים לי. אבל אצל אומה"ע הם קשים כחיות. וכמו שאמר כ"ק אבי אדומ"ר זצללה"ה בדברי תרגום יונתן (פ' שלח) כד חמי משה ענותנותי דיהושע כו' היינו מחמת שראה ענותנותו וטבע העניו להיות בטל. הי' מרע"ה כהירא שלא יתבטל מהמרגלים קרא שמו יהושע. והתפלל עליו שתהי' לו התחזקות והבן:

ועפ"י הדברים האלה יובנו דברי המדרש להלן אתה משתמש בהן שאתה מלך ואין אחר משתמש בהן אלא דוד המלך שנאמר ויעמדו הלויים על עמדם והשיר משורר וההצוצרות מחצצרים. ויש להבין הלוא מפורש במס' תמיד (פ"ז מ"ג) ושני כהנים עמדו על שלהן החלבים ושתי חצוצרות של כסף בידם. ומקרא מלא הוא ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם. ועל פי הדברים הנ"ל בטעם ש"משה הי' משתמש בחצוצרות משום שהי' עניו מאד. כן נאמר במקדש מקום היראה שנופל על כל אדם פחד ה' מהדר גאונו. וכמאמר הכתוב (יהושע כ"ב כ"ה) והשביתו בניכם את בנינו לבלתי יראו את ה' האמור במזבח שבנו בני גד ובני ראובן. ועיין בסידור הרב בהערה לתיקון הצות. וכל ענין הקרבנות שיצורה על הכנעה כאילו הקריב נפשו. שם לעולם משתמשים בחצוצרות. וכבש"ס ר"ה (כ"ז) בחצוצרות וקול שופר

הריעו לפני המלך ה' לפני המלך ה' דבעינן חצוצרות וקול שופר אבל בגג מקום שיש חצוצרות אין שופר מקום שופר אין חצוצרות. ועיין רמב"ן במלו שם. והנה כ"ז במקדש. אבל בזמן דוד המ שלא הי' מקדש או לישראל. שהרי ח שילה. לא הי' בדין להשתמש בחצוצרות דוד המע"ה שהי' שפל בעיניו מאד כמו למיכל בת שאול (שמ"ב ו' כ"ב) וכל תהלים מלא מזה. ע"כ הוא השתמש בחצוצ ובוזה תתישב קושיה כ"ק אבי אדו זצללה"ה דכל מקום תרועה ו למדת הדין ולמה יהי' זה בכהנים. אך ל יש לומר דהא דתרועה מורה למדת הדין תרועה בשופרות כענין הרי אנו גועים כו [ואולי הוא מעין סוד נפילת אפים]. חצוצרות שהן ענין התנשאות וכענין ו לבו בדרכי ה' זה שייך לכהנים דקיימי בו דאנפין תדיר:

להבין ענין המתאוננים. הנה בס' פנים כתב שאותו יום שהיו מתאונניו יום ה' להקמת המשכן יע"ש. הענין. שמ"ת הי' ביום ה' ליצי"מ ובאו אז י הני'. כן כאן היו באין לשער הני'. ובשע אין שום השגה. ע"כ עד כאן הי' ארון ה' נוסע בתוך המחנה. היינו שהיתה לה השגה. אך כשבאו לשער הני'. ושם אין השגה. כתיב וארון ברית ה' נוסע לפנייה בתוכם ששם אין שום השגה. וזאת הי' להבין שעכשיו עומדים ברום המעלה. לא הבינו זאת וחשבו שנפלו ממדרגתם. א"ע חסרים. וזהו לשון אונן כבש"ס (צ"ט: ו) ומ"ק (ט"ו): אונן אין משלח קר שנא' שלמים כשהוא שלם ולא כשהוא וזאת היתה תלונתם. וכ"כ בס' ברית עה"פ ובתבערה ובמסה ובקברות שהתאוו להשיג יותר ממה שיכולים לפי מדרגתם. והבן:

באופן אחר דאיתא בשם הכעש"ט ז"ל המד"ר (ויקרא ט"ז פ"א ושיה"י ינהגנו על מות עלמות. דכמו תינוק שהאב מלמדו לילך כשהתינוק מתקרנ

ספר

שפת אמת

עשרה אופנים על סופו נעוץ בתחלתו כ"ו אופנים על
 ב' רבתי דבראשית ל"ב אופנים על תיבת בראשית ועל
 כל המשה חומשי תורה שחיבר הרב הצדיק
 המפורסם אדמו"ר בוצינא קדישא חסידא ופרישא
 מוהר"ר משולם שרגא פייבוש היילפרין זצלה"ה

מברעזאן

בהרב המאה"ג המקובל

מוהר"ר נפתלי הידץ זצלה"ה אבד"ק ברעזאן

חתן הרב הצדיק הקדוש מוהר"ר ישעיה אשר זצלה"ה אבד"ק ראפשיץ

הספר נדפס לראשונה בלעמברג תרל"ט

ועתה יוצא לאור בהגהה מדוקדקת ומדויקת
 ובצירוף אלפי מראי מקומות, ובהוספות מתורתו
 של בן המחבר, ובהשוואות הענינים והערות בשולי הספר,
 ומפתח מפורט על ענינים, ספרים, אישים, שמות וגימטריזות

ע"י

יהושע העשיל היילפרין

נכד המחבר

אדר א' תשע"ד לפ"ק

או יאמר בהעלותך וכו'. על פי מה דאמר רשב"י (וזה"ק ח"ב דף רל"א ע"א): דינא דילי קוב"ה לדייניה ולא די דינא, והיינו דאמר דוד בצעותיה (מהל"ס מג, א) שפטני אלקים, וכן שלמה אמר (מלכים א' ת, נט) לעשות משפט עבדו, הוא בלחודוי ולא אחרת וכו', וזידו לשנקא טטאין וחובין, הדא הוא דכתיב (מהל"ס קל, ד) כי עמך הסליחה למען תורא. עכ"ל. ונודע מה שכתוב בספרים נרות רומז על נשמות ישראל, נר אלקים נשמת אדם (משלי ב, כ). וזה בהעלותך את הנרות, כשתעלה נשמות ישראל אל השורש, ראה שתעלם למקום גבוה אשר שם שזיקת טטאין וחובין, ונודע שזה עולם הבינה כמו שנאמר (מהל"ס קל, ג) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד, נודע (הקדמת הוזה"ק דף ד' ע"א) קוד "מי" הוא בינה. וזה ח"ל מו"ל פנ"י המנורה, גימטריא בי"ת יו"ד נו"ן ה"י - בינה עם המילוי, להעלות הכל אל הבינה ששם מקור סליחה, לכן בהעלתך (חסר) וא"ו כתיב והבי"ת היא שימוש) ראשי תיבות כ"י ע"מך ה'סליחה ל'מען ת'ורא;

או יאמר בהעלותך וכו'. הקב"ה לזוה למשה לאמור לאהרן בהעלותך, יש לומר כי אהר"ן בהעלתך עם הכולל גימטריא ז' פעמים הו"ה אלקים (גימטריא אלה"י אברה"ם אלה"י יצחק"ק ואלה"י יעקב"ב. ונודע קוד יעקב בחינת חפצרת המחבר ימין ושמאל, שהם שלשה קני מנורה והוא אמנעין), לחצר כל השבע מידות להפנימיות, ולידע כי ד' הוא

האלקי"ם גימטריא הטבע. וכתיב (מהל"ס קד, כד) כולם בחכמה עשית, ואיחא צוהר הקדוש' כולם בחכמה אחזרירו, ושמן של המנורה רומז על בחינת חכמ"ה כנודע"י, וחכמ"ה לחיות כ"ח מ"ה (תיקו"ו בהקדמה ד. ושם ח"י ס"ט קי"ב), כח רומז לחיות המילוי שהוא רק בנח ובהעלם. ונודע מ"ה הוא שם הו"ה באלפין, וכח והעלם של מה, היינו מה עם המילוי כזה מ"ם ה"א, גימטריא אלקים. ונמשך התיקון מן שמ"ן של המנורה, שרומז על חכמ"ה שהוא הו"ה אלקים כנ"ל, אל כל שבעת קני המנורה שהם שבע המידות לקשר כולם להפנימיות, גם לידע כי ד' הוא אלקים ולהפוך לרחמים:

או יאמר בהעלותך וכו'. על פי מה שכתבתי במקום אחר" לפי הכתוב (מהל"ס ל, י) ימי שנתינו בהם שבעים שנה. דהדרך כשאדם בא בימי הזקנה שאז רואה לפניו אחריתו, ואז הוא עושה עבדות השי"ת בשלימות בלי שום מחשבה ופנייה אחרת, כי אמר יאמר הלא בזמן קרוב הוא מעומד ליתן דין וחשבון, וגם אז אין לו שום תאוה רעה כבימי הצרות. על זה אמר דוד ברוח הקודש שצריך אדם לראות שכל ימיו יעבוד להשי"ת לבדו בלי שום פנייה אחרת כמו אחר ימי הזקנה, וזה ימי שנתינו שבעים שנה, הכוונה שכל ימינו נעבוד בצופן שדרך לעבוד בזמן הזקנה שהם שבעים שנה.

והנה המלות נקראים נרות, כמאמר הכתוב (משלי ו, כג) כי נר מזוה ותורה אור.

ז. עיין זוה"ק פקודי דף רנ"ד ע"ב דכולם במחשבה אחברירו. וע"ע בווה"ק ח"ב דף קע"ה ע"ב: "דכולא בחכמה אתגלפו". וע"ע בע"ח שער ל"ט דרוש א'. ח. עיין ב"ב כה, ב: "אמר רבי יצחק, הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימוניך שלחן בצפון ומנורה בדרום". ט. עיין ריש פרשת בחוקתי בדומה לזה.

וזה שאמר הכתוב: היינו המלות, ראה תקיימם ותעלה אותם היינו כמו באופן שדר שנקרא פני המנורה, האדם כנודע שהיה טפחיס', וימי הזקנה כדכתיב (ויקרא יט, לב) מ פני זקן, כי אז הוא בשלימות שנותיו, לכ שנותיו יאיר המלות שיחיה עד שבעים שנה (א) ישוב היום שמא המנורה כנ"ל יאירו; שבעים שנים כי כל ד' רומז על כל ימי שגוי יעשה בשלימות:

או יאמר להיפך, כי כח כל כך לעשור ידי תשות כח של ימי; שאוגר בקין לחמו לע הבצרות, וההרגל נע; בניקל לו אחרי כן גב בקשרי המלחמה נגד ה פני המנורה, רומז עו כנ"ל שיהיה לו בניקל השי"ת, לזה אין ענה ר היינו כל ימי משך שני מתחלתן עד סופן ש עבודה תמה לתכלית זו

י. עיין מנחות כח ב, ובש"י "אלהינו", ובכך נחסרו ד', עם ו' התיבות וכן "שבת"

וזה שאמר הכתוב בהעלותך את הנרות - היינו המצות, ראה שגם צימי הנצרות תקיימם ותעלה אותם אל מול פני המנורה, היינו כמו באופן שדרך להעלותם צימי הזקנה שנקרא פני המנורה, כי המנורה רומז לקומת האדם כנודע שהיה גבוה שמונה עשר טפחים, וימי הזקנה נקראים צלשון פני כדכתיב (ויקרא יט, לג) מפני שיצה תקום והדרת פני זקן, כי אז הוא צבחינת פנים על שהוא בשלימות שנותיו, לכן יראה שגם בתחלת שנותיו יאיר המצות בשלימות כי מי יאמר שיחיה עד שבעים שנה, וכאמר ז"ל (שנה קנ"ג, א) ישוב היום שמא וכו'. וזה אל מול פני המנורה כנ"ל יאירו שבעת הנרות, רומז על שבעים שנים כי כל דבר כלול מעשר, ושבעת רומז על כל ימי שנותיו שהם שבעים שנה יעשה בשלימות:

אך יאמר להיפך, כי צימי הזקנה אין לאדם כח כל כך לעשות המצות כחיקונו, על ידי תשומת כח של ימי שיצה וזקנה, והעצה מי שאוגר בקיץ לחמו לעבוד צחשק נמרץ צימי הנצרות, וההרגל נעשה טבע, על ידי זה צניקל לו אחרי כן גם צימי הזקנה לעמוד בקשרי המלחמה נגד היצר הרע. וזה אל מול פני המנורה, רומז על זמן השיצה והזקנה כנ"ל שהיה לו צניקל גם אז לעבוד עבודת השי"ת, לזה אין עצה רק יאירו שבעת הנרות, היינו כל ימי משך שני חייו שהם שבעים שנה, מחלתן עד סופן צריך להתאמץ לעבוד עבודה תמה לתכלית זה להאיר לימי הזקנה:

אך יאמר בהעלותך וכו' שבעת הנרות. על פי דברי רבינו הקדוש בעש"ט (כתר שם טוב אות קל"ח), שאמר על אמרם ז"ל (ברכות ו, ב) על פסוק (תהלים יב, ט) כרום זלות לבני אדם, זו תפלה שעומדת צרמו של עולם וצני אדם מזולזין זה. הכוונה, שעיקר התפלה לחקן בעולם העליון, לקשט ולקשר המידות העליונות. עכ"ד. ומטעם זה נקרא תפלה, פירושו חיבור, לחבר המידות ולכוללם יחד.

ונודע שהמידות נקראים שערים, והם זי"ן שערים, ותפלה נקראת עבודה שלב, כמאמר חז"ל (תענית ב, ה) איזה עבודה שלב זו תפלה, כי עיקרה היא לכוון לבו היטב לאצטו שצמים, ועל ידי זה נעשה החיקון צרמו של עולם בהמידות שהם זי"ן שערים. אמנם צימות החול אי אפשר לכוון לבו היטב בהכנה דרבה הראויה, אלא כל תפלות של ימי החול נתעלים בשבת, שאז קדושת היום גורם לנו לכוון הלב היטב כראוי. לכן חלית"י פני"ך בכ"ל ל"צ (תהלים קיט, נח) גימטריא שצ"ת, רומז שצבת מסוגל לחלות ולהתפלל בצוונת הלב, לכן נתעלים אז כל תפלות החול.

ונודע (פרי עץ חיים שער השבת פרק כ"ד) שקדושת שבת שופע מן ערב שבת קודש אחר חלות עד מוצאי שבת קודש שעה אחת, אך הכל הוא מספר ל"א שעות, לכן "הכתוב והי"ה לצבכ"ס של"ס ע"ס ד' אלקיכ"ס עם הכולל, גימטריא שצ"ת עם מספר ל"א שעות ששופע קדושת שבת, ואזי לב אדם שלם להשי"ת להתפלל כראוי.

י. עיין בנחמה כח ב, ובשל"ה ספר תורה אור פרשת תרומה אות ה'. יא. מלכים א' ח, טא. ושם כתוב "אלהינו", ובכך נחסרו ד', כי חשבון אלקיכ"ס, היא גיכ"ו יותר, ואולי כוונתו בפה שכתב עם הכולל היינו עם ד' התיבות וכן "שבת" עם הכולל.

ל"ס קד.
צוהר
מן של
זדע"י,
דמה ד.
המילוי
וא שם
זו מה
ולקיס.
שרמו
אל כל
לקשר
לקיס
מה
הכתוב
שנה.
רואה
שי"ת
ז, כי
ליתן
רעה
קודש
שי"ת
ימי
צוונה
צומן
אמר
אור.
בולא
חכים
לזה.

ספר

תורי זהב

חיבור נעים ונחמד יקר הערך ורב התועלת
על חמשה חומשי תורה
וגם על מגילת אסתר ומגילת איכה

שחיבר ה"ה המנוח הרב המופלא ומופלג בתורה וביראה,
חסיד ועניו הדרשן הגדול, איש אלקי קדוש יאמר לו,
כבוד שם תורתו קודש

מוהר"ר בנימין זצלה"ה

מגיד משרים דק"ק זלאזיץ וק"ק זאלישטשיק יע"א

אשר כבר יצא מוניטין שלו בחיבוריו הקדושים
ספר אהבת דודים על שיר השירים
וספר אמתחת בנימין על קהלת
וספר חלקת בנימין על הגדה של פסח

הוגה והוהדר מחדש בתוספת מרובה
בעזה"ת ע"י

אליעזר עמנואל הלוי הורוויץ
נו"נ לרבינו הק'

עיה"ק ירושלים תוכב"א
שנת תשע"ג לפ"ק

רשע תהיה ג"כ מקובלת לפניו יתברך. ואם יבא בין הציבור אשר אין מתפללים בהתלהבות גדול, ממילא ישאר אותו רשע על תכונתו כמאז וכמקדם, כי לא יקלט ריחם הטוב עמו. וז"א כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל, ר"ל שאין תפלתו של אותו פושע כראוי ונכון לעלות עמהם, אינה תפלה, ר"ל גם תפלתם בודאי אינה תפלה שלא התפללו גם כן כראוי, שאם התפללו הציבור כראוי ונכון התלהבות ודביקות בודאי גם הוא היה מתפלל עמהם, עד שהיה ראוי לתפלתו ג"כ לעלות ורפח"ח.

והנה רש"י ז"ל פירש (ל בפסוק כה) רקח מרקחת וזה לשונו: וכל דבר המעורב בחבירו עד שזה קופח מזה או ריח או טעם קרוי מרקחת. וז"א בכאן ועשית אותה קטרת רקח מעשה ורקח, ר"ל שיהיו מקושרים כי קטורת לשון קישור הוא, כל כך עד שיהיה ורקח שיהיה קולט ריחם הטוב עמו. ממולח טהור קודש, ר"ל שיהיה מעורב עמהם עד שיהיה גם הוא קודש וק"ל.

בוהר תצוה דף קעט ע"ב כדיבור ראשון, וזה לשונו: ואתה תדבר אל כל חכמי לב, בגין דכולהו לא אתיין למיעבד עבדתא עד דרוח קודש ממלל בגווייהו ולחיש לון בלחישא וכדין עבדי עבדתא עכ"ל. ואיתא (ברכות נה ע"א) דמשה צוה לבצלאל שיעשה ארון וכלים תחלה ואחר כך משכן, ואמר הוא ארון וכלים שאעשה היכן אניחם, שמא כך נצטוית משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, ואמר לו משה בצל אל היית שבאת על האמת.

וז"א בכאן וכלב כל חכם לב, שהיה חכם מקודם נתתי חכמה, ר"ל שמלאתי רוח הקודש כנ"ל בוהר וע"ד (דניאל ב כא) יהב חכמתא לחכימין. לכך ועשו את כל אשר צויתך את אהל מועד ואת הארון כו' ככל אשר צויתך יעשו, ר"ל כמו שצויתך משכן תחלה ואחר כך כלים, הגם שלא היו בשעת ציווי, מכל מקום יבואו על האמת ויעשו כמו שצויתך, ולא כמו שצוית להם כי ע"י רוח הקודש יבאו על האמת וק"ל.

ראה קראתי בשם בצלאל וכו' אתו את אהליאב כו' וכלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו את כל אשר צויתך את אהל מועד ואת הארון לעדות כו' ואת שמן המשחה כו' ככל אשר צויתך יעשו (לא פסוק ב-א), א, קשה נתתי חכמה, בודאי הוא יתברך נותן חכמה. ב, ככל אשר צויתך מיותר. ג, אמאי לא כתיב בחד לישנא, וכך הוי ליה למימר את כל אשר צויתך יעשו. ונ"ל דאיתא

וְכָל־כָּל חכם לב נתתי חכמה ועשו את כל אשר צויתך כו' את אהל מועד כו' ככל אשר צויתך יעשו (לא פסוק ו). נ"ל על פי ששמעתי אומרים משם הרב המובהק איש אלקי מוהר"ר יחיאל מיכל נר"ו על פסוק בפרשת בהעלותך (ה ג) ויעש כן אהרן כאשר צוה ד' את משה. רש"י: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. ומקשים היאך ס"ד שישנה. ומפרש הוא נ"י על פי דאיתא (ע"י דגל

מחנה אפרים ליקוטם ד"ה מלכותך דאין הדיבור יכול להגביל כל השכל של אדם אלא אחד מחלק השמיני שבשכל אדם, ולא אפשר לאדם לדבר כל השכל שלו. ולפ"ז כשאדם מדבר לחבירו שיעשה איזה שכל, אי אפשר לו להבין כל השכל של המדבר רק הדיבור לבד שהוא חלק השמיני, אם כן אי אפשר לו לעשות כפי השכל של המדבר רק כפי השגת הדיבור, שהדיבור של ראובן נעשה שכל אצל שמעון. אבל אם שמעון הוא חכם גדול, אזי מבין מתוך דיבורו של ראובן גם השכל של ראובן ועושה בשכל שלו כמו שראובן מבין, ע"כ תורף דברי הספר הנ"ל.

והנה בודאי הקב"ה אמר למשה מעשה המגורה וכוונתו כפי השגת משה רבינו עליו השלום, וכשאמר זה לאהרן לא היה באפשרי לדבר לו כל השכל רק אחד מחלק השמיני, ולא היה אפשר לאהרן לעשות כמו שצוה יתברך למשה. אבל מפני שאהרן היה חכם גדול היה מבין מתוך דיבורו השכל של משה כמו שצוה לו יתברך. וז"א ויעש כן אהרן כאשר צוה ד' את משה, ר"ל כמו שהיה הציווי למשה מיתברך כן עשה אהרן. וזה להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כי היה חכם גדול ומבין מתוך דיבורו של משה כמו שצוה לו יתברך.

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדישכם (לא פסוק י). א, קשה אך

מיותר. ב, שבתותי לשון רבים. ג, את מיותר. ד, הלא בפסוק שלאחריו כתיב ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם מחלליה כו' כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה כו' ואם כן מאי בעי שמירה ראשונה לרבות. עוד בפסוק (שם טו) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם. ג"כ את מיותר, וגם מלת לעשות אין לו פירוש.

והנראה לפרש ע"פ דאיתא במסכת ביצה (טו ע"א) אמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחאי כל מצוה שנתן הקב"ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ מן השבת שנתן בצניעא דכתיב (שם יז) ביני ובין בני ישראל, אי הכי לא ליענשו גוים עלה שבת אודעיניהו מתן שכרה לא אודעיניהו. ואיתא בפרי עץ חיים (בכוונת שבת בפרק י) דע כי רשות לאדם לומר הבדלה עד ג' בשבת כו' (ובפרק יא) ותורף דבריו כך הם דבשבת ניתוסף באדם תוספות המגיע אל הנפש ואל הרוח ואל הנשמה, וצריך האדם להכין עצמו לקבל אור תוספת שבת בימי החול, דהיינו ביום ד' יכוין בכל המצות שעושה מלבד הכוונות תועלות המצות בעצמן. יכוין לקבל תוספת נפש משבת הבאה, וביום ה' תוספת רוח וביום ו' תוספת נשמה משבת הבאה, ועל ידי כן יבואו ג"כ תוספת אלו ביום השבת (ומשמעו שבאם אינו מכין עצמו בחול לקבל תוספת נפש רוח נשמה אלו לא יבואו אליו בשבת תוספת נפש רוח נשמה). גם צריך האדם לכוין כדי שישאר לו איזה תוספת ממנו לימי החול, דהיינו ביום א'

נשאר הנשמה ו צריך האדם ביום בסוד המחשבה הנשמה. וביום ב התורה בדיבור עו שיקנה אותו הרוח ג' יעסוק במצות הנפש. וביום דה מחשבה לקבל נר יכנוו דרכיו אם שלא יחטא ולא ולא יקטרג בו הכוונה עכ"ל.

ולפי זה פרשנו אלמלא שמרו יש ר"ל שני שבתות דהיינו שבת ויום נר"נ [נפש רוח נ נר"נ משבת הב שלא יחטאו, וא בפ' בשלח על ה הששי לקטו לחנ נשיאי העדה ויגי שאלוהו מה היו ללמוד שעדיין פרשת שבת שנצ והיה ביום הש ששאלו את זאה דיבר ד' שנצטו ענשו הכתוב ש מאנתם ולא הוצ

יוצא לנו כ לישראל פרשת בשבת ראשונה י

בערת השם יתברך

ספר

דגל

מחנה אפרים

וזאת ההורה דנפק מפום ארי' דבי עילאי
ה"ה אמ"ו הרב הגאון הגדול המפורסם
בוצינא קדישא נר ישראל איש אלקים קדוש

מו"ה **משה חיים אפרים** זצוק"ל

שהי' אב"ד דק"ק סדילקאב, נבר של הרב האלקי אשר שמו
הטוב הולך מסוף העולם ועד סופו מו"ה ישראל בעש"ט
זקוקלה"ה ממעוזבו וכותו יעמוד לנו ולכל ישראל, הדרש
חידושין בנו עדין קדישין, והורה משה היה טמון החתום
באוצרותיו באוצר החיים בכתב עט סופר מהיר במלאכתו
במלאכת הקודש, וכל גדולי הדור המה משתוקקים והפצים
למעום טעם עריבות ומתיקות דבריו שיצא מפי הקדוש להוציא
לאור עולם, וקם בן אפרים נושקי רומי קשת ואור הלציו
האיש אשר נתן לו שכל במרומים ועמו קשורה הוא שמלחו
לעורו, ומי האיש החפץ למצוא לנפשו דברי חפץ ימצא בדברי
הקדוש מטמונות וסגולת מלכים עד אין חקר יקר מפר ומפנינים,
וזכות המחבר יעמוד לנו ולכל ישראל אמן.

נוסח השער בדפוס ראשון בשנת הק"ע לפ"ק

יצא לאור מחדש במהדורא נאה ומפוארת
עם הוספות מ"מ ומפתחות ע"י

אברהם לויפער

אבד"ק דאראג

בן אאמו"ר החסיד האמיתי איש החסד כש"ת
הרב רבי שלום לויפער זצ"ל

שנת תש"ע לפ"ק

שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב (ק"י)
 קס"ב). י"ל בזה על פי המדרש (קידושין
 ל"א). כשאמר הקב"ה דיבור הראשון ופתח
 באנכי, אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא
 דורש, וכיון ששמעו כבוד אה אביך חזרו והודו
 על הראשונות. והוא שרימו שש אנכי, היינו
 דיבור אנכי, על אמרתך, היינו על ידי שאר
 אמרתך כנ"ל.

*

עוד ירמוז שש אנכי, ואימתי על אמרתך,
 היינו כשאני מושל על אמרתך כמוצא
 שלל רב, שהמציאה ביד המוצאה לכל אשר
 יחפץ, כך אני גם כן כמושל על אמרתך,
 וק"ל.

*

76 מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל
 דור ודור (קמ"ה י"ג). הנה שמעתי
 בזה אומרים בשם הרב מקאליסקיע,
 שהוא רמו כי יש בכל דור ודור לדיק שהוא
 מושל ביראת אלקים (שמואל ב' כ"ג ג'), על דרך
 (מועד קטן ט"ז): מי מושל בי לדיק, הקב"ה גזר
 ולדיק מבטל, והוא שאמר מלכותך הוא מלכות
 כל עולמים, וממשלתך היינו מי שמושלים בך,
 הוא בכל דור ודור יש לדיקים שמושלים בך
 כניכול, עד כאן.

ויש להטעים הדבר יותר ולפרש הפסוק
 שאחריו גם כן על דרך זה, כי כבר
 הנחנו בזה כלל גדול שהתורה ניתנה בלי
 נקודות וטעמים, כדי שתוכל התורה לידרש
 בע' פנים ולנקוד בניקודין העולין לענין
 הדרוש, וכן לטעם זה לא ניתנה בטעמים.
 וידוע דוד המלך ע"ה חיבר ה' ספרים

בתהלים נגד ה' חומשי תורה, ובזוהרי נדרש
 גם כן בכל הנקודין העולין לפי הדרוש. ולפי
 זה י"ל כאילו כתוב וממשלתך, פירוש ומן
 ממשלה שלך, הוא בכל דור ודור, יש לדיקים
 המושלים על כל דבר, הכל נעשה על פיהם
 להגזיה ולהשפיל הן ברוחניות והן בגשמיות,
 ובמה הן מושלים ביראת אלקים כאמור לדיק
 מושל ביראת אלקים, היינו על ידי התורה
 שהוא תרי"א עיטין (זוה"ק פ' יתרו דף פ"ב ע"ב)
 אומיות יר"ת להגיע לאנכי.

והנה על ידי אמירת הלדיק תורה, בזה יש
 לו כח להשפיל גאים ולהגזיה שפלים
 הן בגשמיות והן ברוחניות, וכבר אמרתי (פ'
 בלק דף שמ"א) על פסוק (במדבר כ"ד ד') אשר
 מחזה שדי יחזה נופל וגלוי עינים, שבזוהרי אף
 שדברי בלעם הוא, אך מדנעשה מזה תורה
 לישראל מסתמא יש בו דברים נוראים ודרכים
 עמוקים בענין עבודת הבורא ברוך הוא
 להורות הדרך אשר ילכו בזה, על פי
 ששמעתי בשם אא"ו זל"ה"ה כי הדיבור
 הוא חלק ז' או חלק י' מהמחשבה, ואינו זוכר
 על צוריו אם חלק י' או ז'. וברמב"ם איחא
 עולים ויורדים בו (בראשית כ"ה י"ב), עולים
 במחשבה ויורדים בדיבור, כי הדיבור נקרא
 ירידה נגד המחשבה, עד כאן. ואף שבזוהרי
 הדעת נותן זה וגלוי וידוע זה לכל שבזוהרי
 המחשבה היא גדולה במעלה יותר מהדיבור,
 אך מכל מקום כשיש לתלות באילן גדול תלין.

והנה הלדיק שנובע תמיד מחשבתו בדניקות
 גדול להצורא ברוך הוא, אין לו חשק
 ליפול ממדריגתו ולהכניס עצמו בדיבורים
 לדבר דברי תורה או מוסר לעם ה', כי
 הדיבור הוא ירידה אללו נגד מחשבתו הדבוקה

זה' כנ"ל, אך כשמסתכל במעשה בראשית שברא הקב"ה את העולם והמציא מאין ליט כידוע, וממנס עצמו כזיכול לברוא את העולם מי להטיב לברואיו כידוע איכות כוונת הבריאה, אז ממנס הדדיק גם כן את עצמו לפי הצורך כדי להביא טובה לעולם על ידי דיבורו, הן בגשמיות, והן לגלות עיני עורים ולהאיר להם מאפילתם להורות להם הדרך ילכו בה בכל עת, לפי הצורך לטובתן של ישראל עם סגולתו יתברך.

והוא שמרמו אשר מחזה שדי יחזה, כשרואה הדדיק מחזה שדי מפעלותיו של השי"ת בבריאתו העולם בזמננו אור שכינת כבודו שיתחזה יש מאין, אז מדבק את עצמו גם כן במדת השי"ת, ונפול ממדריגתו ומחשבתו הדבוקה בה' וממנס עצמו כדיבורים. וגלוי עינים, כדי לגלות עיני העדה ולהאיר להם בהתגלות אור כבודו יתברך, כי חפץ השם שכולם ידעו מקטנם ועד גדלם את מעשי ה' ויתקרבו כולם להנות מזיו כבודו, וזה שהוא אומר תורה פועל הרבה פעולות לכל העולמות ומוריד שפע וברכה ורצ טוב לישראל, ובהיפוך לעוברי רצונו הכל נעשה על ידו.

והוא שאמר הפסוק וממשלתך בכל דור ודור, שכל דור ודור יש לדיקים שיש להם ממשלה מהשי"ת להגביה ולהשפיל, והכל על ידי תורה הקדושה שהיא תרי"ג מספר בירא"ת, וזה הוא מעלה נשמות ישראל ומקרבם להשם ברוך הוא ומביא טובה לכל העולם, אך להלדיק עצמו הוא חקרזן ונפילה שנופל ממחשבתו לדיבורים. והוא שאמר (תהלים קמ"ה י"ד) סומך ה' לכל הנופלים,

שבוודאי השי"ת לא יעזבו ויסמוך אותו שיבוא למדריגתו הראשונה, והטעם חוקף לכל הכפופים, כי מה שהלדיק יורד ונפול ממדריגתו הוא כדי לעשות רצונו יתברך, לחוקף נשמות ישראל שנפלו ונכפפו למדריגות תחתונים, ובהשפעת אור חורמו להם וזה יעלו ויתקרבו לשורשם, ולכן ה' לא יעזבו ובוודאי ישוב למדריגתו, והבן. L

ליקוטי שי"ם

כ"ל העולם לא נברא אלא לננות לזה (ברכות ר"ג). י"ל וזה היינו כל המצות שרואים לעשות, יעשה וזה הדדיק לעשות לו איזה טובה ונחת רוח, וק"ל.

*

פתח באכסניא של תורה (ברכות ט"ג). הוא על דרך (מלכים ב' ד' ט') איש קדוש עובר עלינו חמיד, איחא בזה"ק (פ' תרומה דף קל"ג ע"א) הוא סמך גאולה לתפלה, איש קדוש דא עלמא עלאה וכו', נעשה נא עליות קיר קטנה, מטה דא חפלת ערבית וכו', עיי"ש כי יש בכאן חלת אבהן ודוד מלכא, מטה דא יעקב, וכסא דא אברהם, ומנורה דא יצחק, ושלחן דא דוד מלכא. וזהו פתח באכסניא של תורה, פירוש אכסניא היא של תורה, ותורה דא עלמא עלאה, ויש וזה דברים רחבים ועמוקים וה' יאיר בעזרתו, באמת יש וזה דרך מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ק"ט ד') ואני תפלה, ויש וזה דרך מה שאמר דוד המלך ע"ה (מלכים א' ב' ז') והיה באוכלי

שלחנך, כי על יצין.

שבת היא מ (שבת י

רפואה קרובה מ"ו א) ביום זה ואפשר לומר

בראשית דף ל"א הוא למעלה מ ע"ב, כי שם נ על דרך (חגיגה ופתח הוא חכו והוא שמרמו ו נשפע אור מן השכינה הנקר בחכמה עשית בעליה (קהלת ד' לבוא, שאז להתרפאות, וה

ג' הקב"ה שו גאה (פסחי נשחנה הלשון, ואכל עשיר זו והיה לו לכתוב על דרך הלצה רק מכחש, הי שהוא זקן מ מחמת רוב נ קנ"ב:).

Sheraga Yaviv, d. 1912

ספר

ארון עידת

על התורה

מאת איש האלקים אדמו"ר הקוה"ט
שר התורה מרנא ורבנא
רבי שרגא יאיר מביאלאברזיג נבג"מ
וצוקללה"ה זי"ע ועב"י

יצא לאור ע"י בנו הגד"ק מוהרנ"ד וצוקללה"ה
ווארשא תרע"ו

ועתה יוצא לאור מחדש ע"י מכון גנוי מהרי"ץ

סדר, ערך והביא לרפוס בחסדי השי"ת והמלתו עלי
מאיר יחזקאל כסנכ מורי"י קויב קליט"ל ויינר

פעוה"ק ירושלים תונב"א
נביא הוא ותפלל בערך וחה לפ"ק

ונודע להבאים בכוך ד' קהקני קמות הנ"ל האלו הם בעולם הכריאה, ולריך לקשר העולמות עשיה יצירה כריאה. ואלימות עם כריאה הוא עולם אחד, כידוע ליו"ח. ורמו לנו בכאן, קעל ידי הדלקת נרות המנורה נתקשרו העולמות זה בזה, עד כריאה, קשם קני קמות הנ"ל. ולזה יולדק מה קנאמר כאן: וזה מעשה המנורה, אף קכבר נכתב בפרשת תרומה. אך בא להורות לנו כנ"ל. כי אותיות ז"ה נוטריקון ז' היכלות, הם ז' היכלות דכריאה, כי עיקר מעשה המנורה היה לקשר העולמות עד כריאה, וכנ"ל: *

יאירן שבעת הנרות. - יאיר"ו שבע"ת עולה תתקצ"ט. - שבע"ת. בגימטריא תשוב"ה תפל"ה צדק"ה, קסס ג' דברים המקרעין גזר דינו קל אלם ועי ראש השנה טו, יז. והם המכריעין כחן קל תתקצ"ט מלאכים המלמדים עליו חובה, כאשר כבר דברנו מזה למעלה, והבן:

ד ייעש בן אהרן. פירש"י: להגיד קבחו קל אהרן קלא קינה. ומקאים, מאי רבותיה קלא קינה מדבר ד'. עיין מה קכתבנו מזה למעלה. וי"ל עוד, קמלת קבחו הוא מענין המשביח קדה קל חברו, רומז לעבודתו קל אהרן קהיה עובד המיד להטיב ולהשביח מלכס קל ישראל בקפעת בני חיי ומזוני. והנה יק לדיקים קבעת קדבוקים במחשבתם ככוונות ויחודים, קוכחים בלוחה קעה כל לרכי העולם הזה, כי מסלקים עלמס מזה העולם, ואין בדעתם להקפיע אז קום הקפעה גשמית. אבל אהרן הכהן לא היה כן, כי אפילו בקעת הדלקת המנורה קהיה לבוק אז ככוונות ויחודים גדולים העומדים ברומו קל עולם, אף על פי כן לא הסיח דעתו מלרכי ישראל, והמקיך להם גם אז הקפעות גשמיות להטיב ולהשביח מלכס. וזה להגיד קבחו קל אהרן קלא קינה, פירוש: קלא קינה קבחו גם בעת הדלקת המנורה, והבן:

העלתך, על זה אומר: וזה מעשה המנורה, ר"ל: בזה תקשרם למנורה העליונה, מקש"ה זה"ב, בגימטריא כ"ל נשמ"ה, על ידי קתהקן כל קשמת ישראל עד ירכה עד פרהה, רומז לחטאות נעורים. כי ילכה, מלשון הילדים רכים. ופרחה, מלשון פרחי כהונה, הרמו: קיתקן כל חטאיהם עד יום הולדס, ואז יוכל להעלותם מעלה מעלה, עד מדרגת פני המנורה, והבן:

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. פירש"י: אל מול נר האמנעי קאינו בקנים, אלא בגוף קל מנורה, יאירו קבעת הנרות, קקה קעל קשת הקנים, קלשה המזרחיים פונים למול האמנעי, וכן קלשה המערביים, ראשי הפתילות למול האמנעי, עי"ק. ולכאורה קשה. א. הלא מול פני המנורה לא עמדו אלא קני הקנים הסמוכים לגופה מכאן ומכאן, אבל כל קאר הקנים לא עמדו מול פניה ממך, קהרי הקנים הראשונים הבדילו בנייהם, ואיך אמר אל מול פני המנורה יאירו קבעת הנרות. ב. על כל פנים היה לו לומר יאירו קשת הנרות, כי אחד מן השבעה זהו נר האמנעי קל גוף המנורה קשר אליו פנו כולם, כאשר כבר הקשיתי זאת למעלה. ונראה קנר האמנעי קל גוף המנורה רומז למדתו קל יעקב מדת תפארתה, קהוא קו האמנעי קל מנורה העליונה. ולכן מנור"ה בגימטריא צור"ה. רומז ללורת יעקב החקוקה בכסא הכבוד. ועל זה נאמר: אל מול פני המנורה יאירו קבעת הנרות, קבקעה קידליק אהרן קבעת קני המנורה, יכוין בזה לעורר עיקר מדת תפארתה, קהוא פני המנורה העליונה, וד"ל:

וידבר ד' אל משה וגו' בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. יק לומר בדרך רמו. כי יאיר"ו שבע"ת עולה בגימטריא א"ל שר"י במלואו.